

**»Mladi za napredek Maribora 2010«
27. srečanje**

Dobravsko pokopališče

Raziskovalno področje: Naravna in kulturna dediščina

Raziskovalna naloga

Mentor: Janko ŠTRUC

Avtor: David KRAMBERGER

Srednja šola za gostinstvo in turizem Maribor

Maribor, januar 2010

KAZALO

1. POVZETEK	3
2. ZAHVALA.....	4
3. UVOD	5
4. TEORETIČNI DEL NALOGE	6
4.1 ZGODOVINA MARIBORSKIH POKOPALIŠČ	6
4.1.1. Od prazgodovine do pozne antike	6
4.1.2. Mariborska stolnica	7
4.1.3. 18., 19. in 20. stoletje	8
4.1.4. Magdalensko pokopališče in začetki pokopališča Pobrežje.....	9
4.1.5. Pokopališče Pobrežje.....	10
4.2. ČLANEK IZ ČASOPISA: Pobreško Pokopališče mednarodno prepoznano.....	11
4.3. POKOPALIŠČE DOBRAVA	12
4.4. PREGLEDNICA POKOPOV NA POKOPALIŠČU DOBRAVA	16
4.5. KREMATORIJ.....	17
4.5.1. Postopek kremacije	17
4.5.2. Postopki pred kremacijo.....	18
4.6. ŽIVALSKO POKOPALIŠČE.....	19
4.7. POKOPALIŠČE ZA ŽIVALI V OBLIKI KONCENTRIČNIH KROGOV.....	21
4.8. KOSTNICA.....	22
4.9. POVOJNI POBOJI.....	23
5. EKSPERIMENTALNI DEL	24
5.1. ANALIZA REZULTATOV ANKET	24
5.2. INTERVJU Z VODJO POKOPALIŠČA DOBRAVA TOMAŽEM MURŠAKOM ...	26
6. ZAKLJUČEK.....	28
7. KAZALO SLIK.....	29
8. LITERATURA IN VIRI	30
9. PRILOGE	30

1. POVZETEK

V Mariboru sta dve pokopališči: pobreško in dobravsko. Slednje je dokaj novo, saj je začelo »delovati« leta 1985, medtem ko začetki pobreškega pokopališča segajo v leto 1880(79). Na Pobrežju so pokopane številne znane slovenske osebnosti kot so: Leon Štukelj, general Rudolf Maister, Franz Swaty itd. Pobreško pokopališče je med Mariborčani dobro poznano, zato se bom v raziskovalni nalogi osredotočil na dobravsko. Kot predmet raziskave sem izbral prihodnost pokopališča, ki jo bom skušal povezati s preteklostjo; torej od samih začetkov do današnjega dne. Kot posebnost Dobreve sta tudi pokopališče za male živali, ki je edinstveno v Sloveniji, ter lani na novo postavljena in odprta kostnica za žrtve povojnih pobojev, ki ju bom tudi vključil v raziskavo.

2. ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri tej nalogi, saj bi mi brez njihove pomoči bilo delo precej oteženo. Zahvala gre:

- vsem uslužbencem pokopališča Dobrava, ki so mi omogočili vpogled v njihove prostore
- Anici Florjanovič, upokojeni vodji pokopališča Dobrava, za dane informacije
- gospodu Tomažu Muršaku, sedanjemu vodji pokopališča Dobrava, za opravljen intervju
- vsem anketirancem
- in mojemu mentorju

3. UVOD

» Neskončna človeška radost in silovita želja po potovanju skozi čas se uresniči tako blizu in na tako vsakdanji način kot je sprehod po »mestu spomina«, pokopališču. »

(<http://www.pp-mb.si/vsebina.asp?str=39&lang=sl>)

Zgodovina mariborskih pokopališč sega v samo prazgodovino. Dejstvo, da so ljudje že pred nekaj tisočletji pokopavali soljudi na dostojen način, je dokaz, ki nam jasno prikazuje, da se je to sočutje ohranilo do današnjih dni. Z leti se je kultura pokopavanj, poslavljanja od pokojnikov in ohranjanja spomina na njih povečala in razširila. Lep dokaz so nagrobne plošče, ki so »vgrajene« v zunanje zidove mariborske stolnice na Slomškovem trgu, katerega je uredil sloviti slovenski arhitekt Jože Plečnik. Poleg nagrobnih plošč spominja na to, da je nekoč tam bilo pokopališče, le še steber z večno lučko. V 18. stoletju se je to pokopališče prestavilo na prostor današnjega Ljudskega vrta, kjer so pokopavali do konca leta 1937, leta 1942 pa so ga dokončno odpravili. V Mariboru so bila pred uveljavitvijo le enega (pobreškega) pokopališča še 4 druga: v občini Tezno, kjer so pokopavali le v letih 1914-1916, v današnjem Magdalenskem parku, ki so ga uredili na koncu 18. stoletja zaradi zaprtja pokopališča za prebivalce Magdalenske župnije na desnem bregu. To pokopališče so zaprli leta 1880. Poleg pobreškega pokopališča so uporabljali še pokopališči na Studencih (1879) in v Radvanju (1880).

Pobreško pokopališče, kot ga poznamo danes, je nastalo leta 1879 in je leta 2009 praznovalo 130 let obstoja.

Leta 1985 je nastalo dobravsko pokopališče. Je dokaj mlado, nekoliko manj poznano toda precej nepriljubljeno med nekaterimi Mariborčani.

Številni dejavniki (oddaljenost od mesta, bližina odlagališča odpadkov, samo zelena tratna površina na grobovih, ...) odvrčajo nekatere ljudi. Toda ne vseh.

Potrebno je raziskati možnosti, ali je mogoče odpraviti te dejavnike, ali pa se soočiti z resnico, da druge možnosti ni.

Zaradi postopnega opuščanja prodaje grobov in pokopov na pobreškem pokopališču ljudem ostane na voljo le dobravsko pokopališče oz. eno izmed okoliških pokopališč.

Cilj naloge je ugotoviti, kakšno prihodnost utegne dočakati dobravsko pokopališče.

HIPOTEZA: Pokopališče Dobrava bo z leti postalo enakovredno pokopališču Pobrežje.

4. TEORETIČNI DEL NALOGE

4.1 ZGODOVINA MARIBORSKIH POKOPALIŠČ

4.1.1. Od prazgodovine do pozne antike

V Brezju pod Brinjevo goro pri Zrečah so leta 1956 našli gomilo¹, ki datira v čas srednje bronaste dobe (druga polovica 16.-14. stoletja pr. n. št.). To je najverjetneje najstarejša najdba grobišča² na štajerskem območju.

Na prehodu iz srednje v mlajšo in pozno bronasto dobo je prišlo do sprememb. Namesto skeletnega pokopa v gomilah se je uveljavilo sežiganje pokojnikov, pri čemer so nastajala grobišča z žarami. Prav iz načina pokopa izhaja poimenovanje tega obdobja »kultura žarnih grobišč«. Prvo žarno grobišče je bilo leta 1875 odkrito v Rušah. Ob Mladinski ulici so na prve žarne grobove naleteli pri vrtnarskih delih. V letih 1932-1933 so nato izkopali 231 grobov.

V novejšem času je bilo raziskano žarno grobišče na Pobrežju, ki edino daje vpogled v notranjo sestavo grobišča.

V rimskem obdobju so se spremenili pokopni običaji. V rimskih mestih je bil grobiščem odmerjen poseben prostor. Z obzidjem ograjeno mesto je vnaprej določalo prebivališče živih in ni preneslo prisotnosti mrtvih. V rimski družbi je predstavlja lep grob na vidnem mestu poseben statusni simbol.

V poznorimskem obdobju se je način pokopa spremenil. V mestih se je vse manj upošteval stari način, pri katerem so pokopališča urejali le ob glavnih cestah. Razvrstitev grobov se ni več podrejala grobnim parcelam s površino za eno družino ali rodbino.

Grobišč iz tega časa v Mariboru zaenkrat še ne poznamo. Nam najbližja so najdena na Ptuju in v Brezju pri Zrečah.

V času pozne antike (5.. 6. st. n. št.) je na širšem prostoru prevladoval skeletni način pokopa.

V 7. stoletju so se na ozemlje današnje Slovenije začeli seliti Slovani, ki so svoje mrtve »na različne načine« (zavite v platno, položene pod desko oziroma v preprosto krsto) tudi pokopavali v skeletne grobove.

Večina doslej odkritih slovanskih grobov v Podravju je iz časa od 8. do 11. stoletja.

Najbližje slovansko grobišče je bilo leta 1988 odkrito v Radvanju ob arheoloških izkopavanjih rimske *ville rustice*.

Slika 1: villa rustica

(Vir: http://maribor.uni-mb.si/prospekt_pohorje/slovensko/vznozje.htm)

¹ Gomila - pokrit, zasut prostor, navadno jama, v katerem je kdo pokopan; grob

² Grobišče - več grobov na enem prostoru

4.1.2. Mariborska stolnica

Mariborska župnijska cerkev (današnja stolna cerkev) je bila zgrajena že v prvi polovici 12. stoletja in je sprva stala zunaj mestnega obzidja. Okoli cerkve je bilo že od njenih začetkov pokopališče za meščane in prebivalce bližnje okolice.

Mariborsko pokopališče se prvič omenja leta 1249 posredno z omembo kostnice³, ki naj bi stala nekako na kraju današnjega narodnega gledališča. Na južni strani cerkve je nekoč stal pokopališki svetilnik iz leta 1517, ki so ga po drugi svetovni vojni prestavili na severno stran.

Slika 2: pokopališki svetilnik (Foto: D.K.)

V župnijski cerkvi je bilo več grobnic⁴, v katerih so našli svoj večni počitek ljudje plemiškega stanu in odlični meščani ter župniki. Njihovi nagrobniki so vzdani v cerkveno zunanjščino, ki jo je uredil arhitekt Jože Plečnik.

Slika 3: nagrobni spomeniki, ki jih najdemo na zunanji steni stolnice (Foto: D.K.)

³ Kostnica - prostor ali stavba za shranjevanje kosti iz prekopenih grobov

⁴ Grobnica - zidan, obzidan prostor za pokopavanje mrličev

4.1.3. 18., 19. in 20. stoletje

Do druge polovice 18. stoletja so bila pokopališča okoli župnijskih cerkva oziroma pri velikih župnijah še okoli podružničnih. Cesar Jožef II. je v okviru reform odredil, da se morajo pokopališča prenesti na drugo mesto v župniji.

Mariborčani so pokojne polagali k večnemu počitku do leta 1809 tudi na pokopališču pri cerkvi sv. Ulrika v Ulrikovem, kasnejšem graškem predmestju, v današnji Prešernovi ulici na mestu nekdanje Restavracije Center. Pokopališče je bilo prvič omenjeno leta 1510.

V jožefinskem času⁵ so cerkev kot bogoslužni prostor zaprli. Sprva je bila sicer namenjena za sedež nove predmestne župnije, ki pa so jo leta 1786 ustanovili pri nekdanji predmestni kapucinski cerkvi. Ker pa pri slednji ni bilo pokopališča, so še nekaj let njene župljane pokopavali pri Ulrikovi cerkvi. To so zaprli leta 1784, leta 1841 pa odstranili.

Na nasprotni strani mesta v koroškem predmestju je stala Marijina cerkev s pokopališčem. Cerkev je bila zgrajena okoli leta 1358. Leta 1522 je bila opuščena, leta 1571 pa že v razvalinah. Trdimo lahko, da je cerkev stala na območju današnjega Ljudskega vrta oziroma stadiona⁶, kamor so leta 1783 prestavili mariborsko župnijsko pokopališče z današnjega Slomškovega trga.

Pokopališče je bilo obdano s štirikotnim obzidjem z železnimi mrežastimi vrati. V sredini je stala Križeva kapela z zvonikom, okoli nje pa nagrobniki pomembnih mariborskih družin. Blizu pokopališča je stal križ, ki je označeval kraj, kjer so pokopavali samomorilce.

Leta 1827 so iz zapuščine Elizabete Ledinig in s podarjenimi sredstvi dekana Matije Lešnika pozidali kapelo, ki je imela stolpič z dvema majhnima zvonovoma. V njej sta bila do leta 1941 pokopana škofa Anton Martin Slomšek in Jakob Maksimilijan Stepišnik, ki so ju z ukazom okupatorja prenesli v grobnico bazilike⁷ Matere usmiljenja, kapelo pa odstranili.

Čeprav je novo pokopališče ob Strossmajerjevi ulici ostalo v uporabi vse do konca 30. let 20. stoletja pa so že leta 1914 sklenili to pokopališče zapreti. Dovolili so le uporabo grobnic, najprej do leta 1924, nato pa do leta 1937.

Že leta 1911 pa sta se občina in cerkev dogovorili o ureditvi novega pokopališča na Teznem. Cerkev se je zavezala, da bo tam postavila kapelo, stranišče in stanovanje za grobarja, vse druge stavbe pa naj bi postavila občina Maribor.

Cerkev je do leta 1914 postavila na pokopališču križ in stanovanje za grobarja ter uredila celo zasilno mrtvašnico⁸, medtem ko občina ni prišla dalje kot do izdelave načrtov. Pokopališče je bilo izrecno namenjeno za pokope stolne župnije in frančiškanov.

Slika 4: stadion Ljudski vrt (Foto: D.K.)

⁵ Jožefinski čas - čas vladanja avstrijskega cesarja Jožefa II.

⁶ Stadion - prostor za športna tekmovanja, športne prireditve z ustreznimi objekti, napravami in tribunami za gledalce

⁷ Bazilika - starokrščanska cerkvena stavba z visoko srednjo ladjo in nižjima stranskima

⁸ Mrtvašnica - stavba, prostor za mrličje do pokopa

4.1.4. Magdalensko pokopališče in začetki pokopališča Pobrežje

V Magdalenskem predmestju se je nahajalo pokopališče, ki so ga leta 1880 zaprli. Zaradi hitrega naraščanja števila prebivalcev v magdalenskem predmestju so pokopališče leta 1875 sicer povečali, toda že leta 1880 so ga zaradi sanitarnih razlogov morali zapreti in preseliti na novo mestno pokopališče v občini Pobrežje. Kapelo na starem magdalenskem pokopališču so porušili. Na zahodnem delu nekdanjega pokopališča pa so leta 1906 uredili današnji Magdalenski park. Poleg pokopališča na Pobrežju so uporabljali še pokopališči na Studencih in v Radvanju.

Konec 19. stoletja se je mesto razširilo ob reki Dravi na zahod do vasi Pobrežje, kjer so po zaprtju Magdalenskega pokopališča leta 1879 odprli novo mestno pokopališče.

Zaradi spora z mestom glede pokopa nekatolikov na tem pokopališču je dal župnijski urad sv. Magdalene zgraditi na drugi strani ceste cerkveno pokopališče. Tako je iz današnje perspektive na eni strani Ceste XIV. divizije nekdanje pokopališče s cerkvico, na drugi strani pa je nekdanje mestno pokopališče.

Ko se je začela prva svetovna vojna, je začela občina na svojem občinskem pokopališču na Pobrežju množično pokopavati padle vojake. Toda jeseni leta 1914 je mestna občina javno povabila meščane, naj na pobreškem pokopališču pokopavajo svoje umrle. Ker je bilo pobreško pokopališče precej bližje mestu kot tezensko, je akcija hitro obrodila sadove in zanimanje za pokop na tezenskem pokopališču je popolnoma usahnilo.

4.1.5. Pokopališče Pobrežje

Sedanje pobreško pokopališče z obeh strani Ceste XIV. divizije obsega mestno, magdalensko in frančiškansko pokopališče.

Na mestnem pokopališču na Pobrežju, ki je bilo v lasti mestne občine Maribor, so lahko od leta 1879 naprej pokopavali umrle vseh veroizpovedi. Evangeličani so imeli tu svoj predel. Obstaja tudi skupna grobnica vojakov iz prve svetovne vojne.

Magdalensko pokopališče na Pobrežje je bilo v lasti župnije sv. Magdalene, ko je bilo odprto leta 1880 za pokope vernikov rimskokatoliške veroizpovedi. Leta 1949 je to pokopališče prevzel Mestni pogrebni zavod.

Frančiškansko pokopališče na Pobrežju za potrebe župnije sv. Marije iz Maribora je bilo odprto leta 1929. Ni imelo lastne mrtvašnice, imelo pa je izredno lepe »arkade«.

Leta 1869 je bil ustanovljen Mestni pogrebni zavod, ki je leta 1911 prešel v last občine. Opravljal je vse pogrebne storitve, v lastni delavnici celo izdeloval krste in pogrebno opremo, opravljal prevoze mrličev z lastnim vozilom (najprej s konji, pozneje z avti).

Opravljali so tudi ekshumacije⁹ ter vzdrževali mestno pokopališče na Pobrežju.

Leta 1891 so zgradili kapelo v neogotskem slogu na levi strani pobreškega pokopališča, vanjo pa prenesli oltarno sliko iz nekdanje pokopališke kapele z magdalenskega pokopališča.

Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor pripravlja evidenco dediščine pobreškega pokopališča. Vpisano je v Register kulturne dediščine Slovenije in zajema celotno območje pokopališča. Natančna evidenca in dokumentiranje nagrobnih spomenikov se izvaja na podlagi različnih kriterijev. Eden najpomembnejših je umetnostnozgodovinski vidik.

ZNANI MARIBORČANI POKOPANI NA POKOPALIŠČU POBREŽJE:

- Rudolf Maister Vojanov (1874-1934); general in pesnik
- Leon Štukelj (1898-1999); pravnik in olimpijonec
- Franz Swaty (1855-1907); kemik in tovarnar
- Pavel Turner (1842-1924); publicist, mecen in vzgojitelj
- Arnold Tovornik (1916-1976); igralec
- Josip Priol (1889-1969); pomolog¹⁰
- Filip Terč (1844-1917); zdravnik

⁹ Ekshumacija – izkop trupa

¹⁰ Pomologija - veda o sadnem drevju in sortah

4.2. ČLANEK IZ ČASOPISA: Pobreško Pokopališče mednarodno prepoznano¹¹

Pogrebno podjetje Maribor bo v začetku oktobra slavnostno predstavilo obsežen projekt z naslovom **130 let pobreškega pokopališča v Mariboru** – vojna grobišča na pobreškem pokopališču. Zavedajo se, da je vsako pokopališče kraj spomina, s svojim delom in letošnjim projektom pa želijo pobreškemu dati posebno noto, ga povezati v zgodbo in oblikovati v spominski park.

»Pokopališče lahko ima tudi dodatno vrednost za mesto. Vsako pokopališče je odsev običajev, arhitekture in ljudi v nekem času. Pri precej široko zastavljenem projektu so naši ideji prisluhnili Mestna občina Maribor, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter veleposlaništva držav, katerih vojaki so pokopani na našem pokopališču«, je ob začetku pogovora povedala direktorica Pogrebnega podjetja Maribor mag. Lidija Pliberšek.

Ob vsaki klopi bo zasajeno zelenje

Glavni namen projekta je ureditev vojnih grobišč na pobreškem pokopališču, kot park spomina z označbami poti, postavitvijo znamenj, zasaditvijo zelenja in namestitvijo klopi ob grobišču vojakov NOB, grobišču vojakov, padlih v I. svetovni vojni, grobišču ruskih ujetnikov in ob nekdanjem grobišču nemških vojakov, pa tudi grobišču po vojni ubitih vojakov na Tezenski Dobravi. Pri projektu Pogrebnega podjetja Maribor je strokovno sodeloval zgodovinar Sašo Radovanovič. Pomagal je pri oblikovanju napisov za table in pripravi vodnika po pobreškem pokopališču z označbami pomembnih osebnosti, pokopanih na pokopališču Pobrežje in z označbo vseh vojnih grobišč na tem pokopališču. Pliberškova je razložila, da je bil pri pripravi vodnika najtežji izbor, koga uvrstiti vanj in kakšno merilo izbrati, in da so se nazadnje odločili, da bodo vključili tiste, po katerih je mesto že poimenovalo svoje ulice in poudarja: »Seveda se zavedamo, da bi si mesto v vodniku (in v imenih ulic) zaslužili še mnogi drugi. Zagotovo ga bodo dobili v enem prihodnjih vodnikov.«

Pobrežje poznano tudi v Evropi

Pobreško pokopališče je vključeno v Združenje evropsko pomembnih pokopališč in pod njegovim okriljem sodeluje tudi v mednarodnih projektih, ki jih financira Evropska unija. Eden takšnih, ki ravno poteka, je Pot evropskih pokopališč (European cemetery route). Pliberškova je povedala, da to pomeni, da bo njihovo pokopališče predstavljeno v evropskih publikacijah kot kraj, ki si ga je vredno ogledati, in dodala: »Čeprav se pobreško pokopališče težko postavlja ob bok pokopališčem v velikih evropskih mestih, ki so arhitekturno bogata, pa že dobiva podobo spominskega parka. Tudi letošnja ureditev vojnih grobišč bo doprinesla k prepoznavnosti pobreškega pokopališča, za kar nam je izreklo priznanje tudi omenjeno združenje.«

Kamenček v mozaiku Evropske prestolnice kulture

»Pri naših idejah, zamislih in projektih imamo podporo župana za sodelovanje pri projektu Evropske prestolnice kulture, v sklopu katere bi radi pripravili mednarodno konferenco Združenja evropskih pokopališč o multikulturnosti pokopališč in na njej delili mednarodne izkušnje in dobro prakso s tega področja«, je o načrtih za prihodnost povedala Pliberškova in dodala, da se bodo na podlagi tega projekta lahko prijavi na evropske in druge razpise.

¹¹ *Mariborski utrip*, 2. oktober 2009

4.3. POKOPALIŠČE DOBRAVA

Na pobudo dr. Edvarda Glaserja naj bi Magdalenski del pokopališča Pobrežje razširil kapacitete za žarne grobove (na tem mestu je danes parkirišče), saj na bi se do leta 2000 pokopališče postopoma ukinjalo. Bilo naj bi tudi čim več žarnih pokopov v stara grobna mesta. Pokopališče Pobrežje naj bi tako postalo spominski park.

Toda kražani oziroma prebivalci Šolske in Osojnikove ulice so se nad širitvijo začeli pritoževati. Tako so nastali prvi osnutki za pokopališče Dobrava, projekt pa je bil narejen leta 1969 pod okriljem takratnega direktorja pogrebne podjetja Cirila Kambiča. Za izgradnjo pokopališča so izbrali Dobravo, saj je bila to najboljša lokacija za prebivalce okoliških vasi (Brezje, Dogoše, Duplek, Tezno...).

V 1. fazi projekta sta Mestna občina Maribor in Pogrebno podjetje Maribor skupaj kupila 50 ha površine na Dobravi. Sem so bile zajete gozdne površine in njive.

Projekt je zajemal poslovni in tehnični (uprava, cvetličarna, delavnice, vozni park...) objekt. Zaradi pomanjkanja denarja pa je ta projekt propadel.

Leta 1980 so izdelali drugi projekt, ki je bil dokončan leta 1985. Ta projekt je zajemal le poslovni del brez tehničnega. Zasnovan je bil na osnovi zelenih tratnih površin oz. zelenic, kar se je kasneje na pobudo občanov spremenilo tudi na pokrovne plošče, ki pa so lahko samo na žarnih grobovih.

Obenem so izdelali tudi projekt za grobna polja, ki so razdeljena na :

- družinske grobove

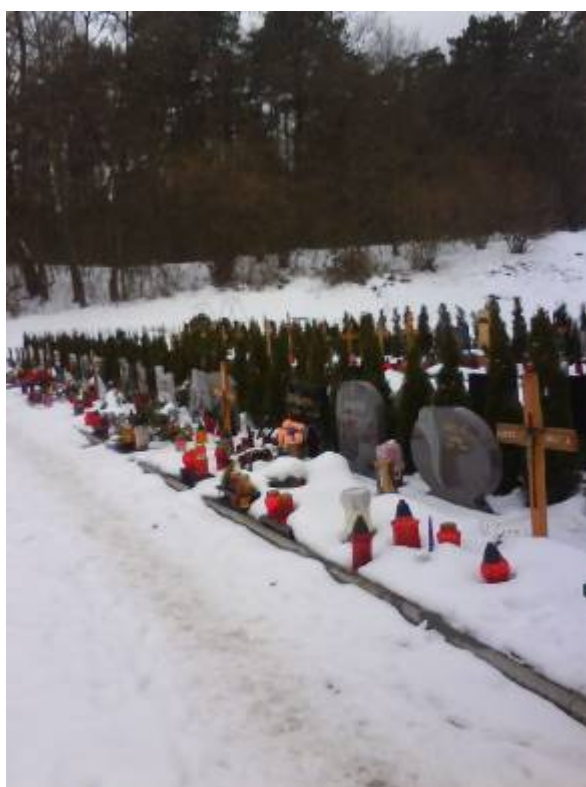
Slika 5: družinski grobovi (Foto: D.K.)

- enojne grobove

Slika 6: enojni grobovi (Foto: D.K.)

- žarne grobove

Slika 7: žarni grobovi (Foto: D.K.)

Projektiral jih je arhitekt Niko Stare.

Pokopi so se začeli 19. 6. 1985. Prva pokopana na pokopališču Dobrava je Matilda Kojterer. Na tem pokopališču je pokopan tudi Josef Šimčik – prva žrtev vojne za samostojno Slovenijo. Leta 1991, v času desetdnevne vojne, je med demonstracijami¹², ko je hotel s skupino drugih meščanov zaustaviti oklepno vozilo JLA, padel pod njegova kolesa in se tako smrtno poškodoval.

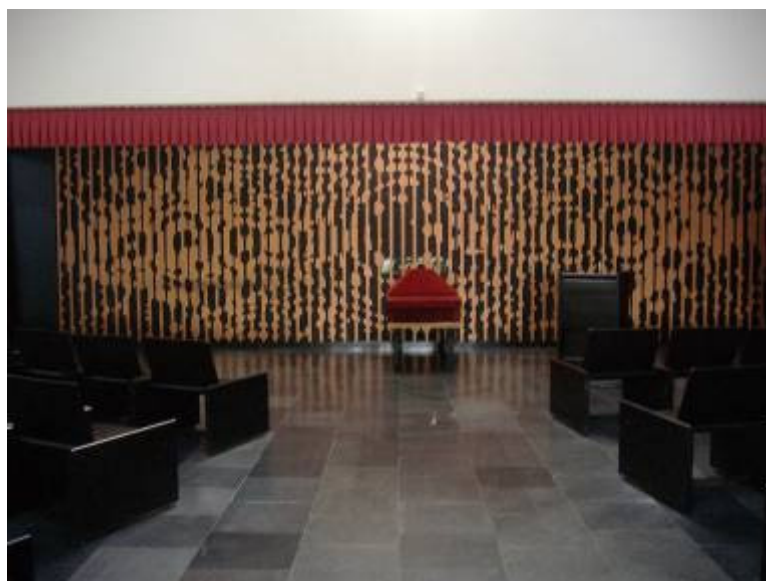

Slika 8: poslovilni objekt (Foto: D.K.)

Prvi vtisi Mariborčanov do samega objekta so bili negativni zaradi:

- premajhnih vežic
- nedostopnosti do pokojnika
- premalo zasebnosti (vežice naj bi bile preveč skupaj)
- prevelike oddaljenosti od grobnih polj

Edina stvar, ki so jo Mariborčani takrat na poslovilnem objektu videli v pozitivni luči, je bila poslovilna dvorana.

Slika 9: poslovilna dvorana (Foto: D.K.)

¹² Demonstracija - množično izražanje razpoloženja, navadno v znak protesta

V odloku pokopališkega reda je zapisano, da je dokončna poslopitev od pokojnika v poslovilni dvorani. To je bilo za mnoge nesprejemljivo, zato se je sčasoma vrnilo na dokončno poslopitev ob grobu.

Poleg grobnih polj na pokopališču Dobrava obstaja tudi anonimni del (prvi v Sloveniji), ki je bil zasnovan leta 1989. Hortikultura¹³ ureditev tega dela pokopališča je po projektantovi zamisli v obliki črke V.

Slika 10: anonimni del (Foto: D.K.)

Leta 1989 je na pobudo islamske skupnosti Mestna občina Maribor sprejela sklep, da se uredi tudi del grobišč samo za muslimanske pokope.

Na pokopališču Dobrava stoji tudi objekt vrtnarije, ki je v obratovanju od leta 1984.

Slika 11: muslimanski del (Foto: D.K.)

¹³ Hortikultura - dejavnost, ki se iz kulturnih nagibov ukvarja z vrtnarstvom

4.4. PREGLEDNICA POKOPOV NA POKOPALIŠČU DOBRAVA

LETO	ŠT. KLASIČNIH POKOPOV	ŠT. ŽARNIH POKOP	ŠT ANONIMNIH RAZSIPOV	SKUPAJ
1985	180	26	0	206
1986	284	46	0	330
1987	310	59	0	369
1988	304	61	0	365
1989	286	69	1	356
1990	269	74	0	343
1991	265	82	0	347
1992	282	79	0	361
1993	243	78	3	324
1994	285	98	6	389
1995	264	106	4	374
1996	256	109	3	368
1997	253	111	2	366
1998	230	120	6	356
1999	250	138	12	400
2000	286	171	13	470
2001	222	133	18	373
2002	205	127	20	352
2003	279	178	14	471
2004	256	175	31	462
2005	256	183	24	463
2006	259	170	31	460
2007	236	160	41	437
2008	256	178	33	467
2009	238	173	32	443
SKUPAJ	6456	2904	294	9652

4.5. KREMATORIJ

4.5.1. Postopek kremacije

Kadar se svojci odločijo za kremacijo¹⁴, se ta s strani prijavitelja pogreba (pogrebno podjetje) naroči v krematoriju.

Pri sprejemu pokojnega se priloži poročilo o vzroku smrti in osebni dokumenti. Določi se identifikacijska številka, katera spremlja pokojnega od začetka do konca kremacije.

Ta številka je odtisnjena na šamotno ploščico, ki ne zgori.

Kremacija se lahko opravi, ko preteče 36 ur od nastopa smrti.

Pred samo kremacijo pokojnega pregleda še patolog. V primeru, da je imel pokojni srčni spodbujevalnik, se le ta odstrani. Krsta za kremacijo se po pregledu patologa zapečati in odpelje v hladilno komoro in počaka na upepelitev.

Kremacija traja od ure in pol do dveh ur, odvisno od teže oziroma bolezni pokojnega. Kremacija se izvede pri temperaturi 900°C.

Po končani kremaciji se v posebno posodo odložijo ostanki kosti in se ohlajajo. Če so med kostmi kovinski predmeti, se le ti odstranijo.

Po ohlajanju se kosti vložijo v poseben mlin in se zmeljejo. Ves pepel se vsuje v osnovno žaro. V žaro se priloži tudi šamotna ploščica z identifikacijsko številko. Žara se hermetično zapre s pokrovčkom na kateri je ista identifikacijska številka, priimek in ime pokojnega, datum rojstva in datum smrti.

Ta osnovna žara se položi še v okrasno žaro po izbiri svojcev in je pripravljena za postavitev v vežico, kjer počaka na pogreb.

Na željo lahko svojci dobijo ščepec pepela preminulega svojca, ki je vdelan v spominski figuri (krogli oz. amuletu¹⁵).

Slika 12: kremacijske peči (Foto: D.K.)

¹⁴ Kremacija – sežiganje (mrličev)

¹⁵ Amulet – predmet, navadno obesek, ki se mu pripisuje čarobna moč

4.5.2. Postopki pred kremacijo ¹⁶

Dokumenti za upepelitev

Naročilu za upepelitev umrle osebe se priložijo naslednji dokumenti:

- listino o prijavi smrti ali drugo listino (potrdilo o prijavi smrti, izpisek iz mrliške matične knjige, zdravniško potrdilo o smrti in vzroku smrti, zdravniško poročilo o umrli osebi ali drugo listino, ki potrjuje nastop smrti),
- osebni dokument, izdan od pristojnega organa,
- dovoljenje organa, ki je pristojen za začetek in vodenje kazenskega postopka, kadar pokojni ni umrl naravne smrti ali obstaja kakšen sum za to.

Pred upepelitvijo ni dopustna odstranitev predmetov z umrle osebe (nakit in podobno), razen, če naročnik upepelitve izrecno zahteva, da se mu izročijo.

Kontrolni mrliški pregled

Pred upepelitvijo se obvezno opravi kontrolni mrliški ogled, ki ga opravi zdravnik-mrliški preglednik.

Ko mrliški preglednik opravi kontrolni mrliški pregled umrle osebe, ugotovi identiteto, pregleda oblačila ter morebitne priložene predmete, se podpiše, napiše datum in uro pregleda in da pečat na listino dovoljenja za upepelitev. Sopodpisnik te listine je pooblaščen oseba izvajalca.

Po opravljenem kontrolnem mrliškem pregledu, pooblaščen oseba izvajalca v krsto vloži identifikacijsko ploščico s številko, ki je identična s številko v evidenčni knjigi in spremnim delovnim nalogom in jo v prisotnosti mrliškega preglednika zapečati.

Pred upepelitvijo je obvezno potrebno odstraniti srčni spodbujevalnik in podobne anorganske predmete. V kolikor je bo kontrolnem mrliškem pregledu ugotovljeno, da ni odstranjen, ga je treba odstraniti. To izvede pristojna zdravstvena služba. V nasprotnem primeru se upepelitev ne more opraviti.

Hramba umrlih oseb v hladilnih komorah

V hladilnih komorah, ki so sestavni del objekta upepeljevalnice, se opravlja hramba umrlih oseb pred upepelitvijo in po dogovoru z naročnikom.

¹⁶ Pravilnik o ravnanju v upepeljevalnici

4.6. ŽIVALSKO POKOPALIŠČE ¹⁷

MESTO SPOMINA

Spomini lahko bledijo, a ostajajo. Spomini na prve glasove, poglede in spoznavanje. Na brezčasna božanja, pohajkovanja in zabavna doživetja. Vse, kar nas je povezovalo in utrjevalo naš odnos z ljubljeno živaljo. In izguba, ki nam povzroči bolečino.

Bolečina, ki jo lahko čas le ublaži in naredi znosnejšo. In naše poslanstvo je, da vam pomagamo pri prvih korakih skozi ta čas. Zato smo izbrali naravno okolje, v katerem se lahko poslovite in obujate spomine na prijetne trenutke. Uredili smo prav posebno mesto spomina, pokopališče za male živali.

POSTOPEK ZA POKOP MALE ŽIVALI

Katere živali sodijo med male (hišne) živali

Med male živali sodijo psi, domače mačke, domače ptice, mali glodalci, terarijske, akvarijske in druge živali, ki se vzrejajo ali redijo za družbo, rekreacijo, varstvo in pomoč človeku.

Prijava smrti

Za pokop male živali na Pokopališču za male živali potrebujete dovoljenje za pokop, ki ga po pregledu preminule živali izda izbrani veterinar. Veterinarske preglede trupov malih živali opravljajo na zahtevo imetnika živali verificirane veterinarske organizacije.

Prevoz živali

Za prevoz živali do Pogrebnega podjetja Maribor (vrtnarija Dobrava) poskrbi imetnik živali sam. Žival mora biti v ustrezni nepropustni vreči, ki jo lahko prevzamete na Pogrebem podjetju Maribor, na vrtnariji Dobrava ali po dogovoru pri svojem veterinarju. Prevoz in pokop poginule živali se mora opraviti v 24 urah, v času poletja v 12 urah. V primeru hrambe živali v ustrezni hladilnici se prevoz opravi po dogovoru.

Možnost upepelitve in pokopa z žaro

Pogrebno podjetje Maribor v sodelovanju z avstrijskim krematorijem ponuja možnost upepelitve in shranjevanja pepela v žari. Pri tej alternativni možnosti pokopa ni potreben prevoz v nepropustni vreči in se lahko opravi kasneje kot v 24 urah.

Pogreb

Pogreb se lahko izpelje le z dovoljenjem za pokop, ki ste ga prejeli od veterinarske organizacije. Pokop trupov malih živali namreč ni dovoljen v primeru suma kužne bolezni.

Pogrebno podjetje Maribor uredi vse potrebno za pripravo grobnega mesta in pokop hišne živali, kar zajema:

- vpis živali v evidenčno bazo in določitev grobnega mesta;
- prevzem živali v nepropustni vrečki;
- položitev v krsto ali škatlo
- osnovno organizacijo pokopa (izkop jame, pogrebna slovesnost, položitev v jamo, pokop in prva ureditev groba).

Pogrebna slovesnost se lahko prilagodi vašim željam in potrebam ter vključuje govore in glasbeno spremljavo.

¹⁷ Zloženska »Ob izgubi hišnega ljubljence«

Najem grobnega mesta

Uporabno pravico za najem grobnega mesta pridobite s podpisom najemne pogodbe pri Pogrebnem podjetju Maribor, ki se podpiše za minimalno dobo 10 let. V primeru pokopa z žaro se obdobje skrajša na 5 let. Cena najema grobnega mesta je 30 EUR na leto in se poravna vnaprej. V najemnini je všteto: vodenje evidence, urejanje pokopališča, vzdrževanje grobnega mesta in nasadov.

Najeti je mogoče 3 velikosti grobov: male, srednje in velike, ki pa imajo enotno obliko nagrobnih spomenikov. Posebnosti glede urejanja in vzdrževanja grobov določa Pokopališki red na pokopališču za male živali v Mariboru.

Slika 13: živalsko pokopališče (Foto: D.K.)

4.7. POKOPALIŠČE ZA ŽIVALI V OBLIKI KONCENTRIČNIH KROGOV¹⁸

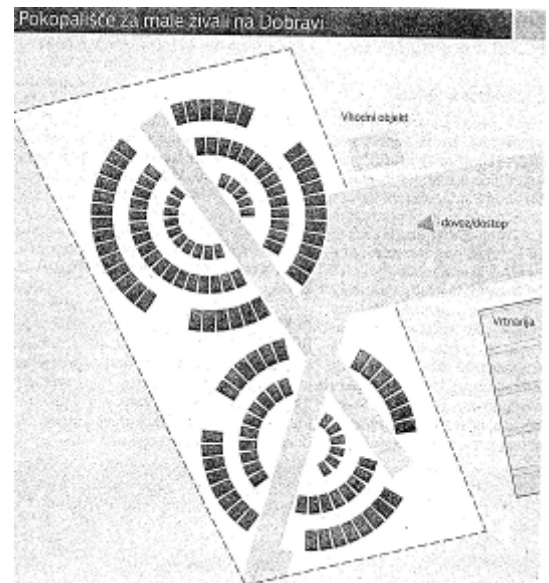
Na območju vrtnarije Dobrava bo Pogrebno podjetje Maribor uredilo pokopališče za živali po vzoru nürnberškega .

Skoraj 20 let je že od takrat, ko je mariborsko Društvo za varstvo in proti mučenju živali dalo pobudo za ureditev pokopališča za živali v našem mestu. Kmalu po osamosvojitvi Slovenije je bilo, ko smo v Mariboru imeli »ministra« za kmetijstvo Štefana Klinca, ki je pobudo odločno podprl. Tudi zato, je dejal, ker imamo več kot dovolj neobdelane zemlje, ki bi bila primerna za tak namen. A kljub vsej dobri volji in pripravljenosti, da v našem mestu dobimo prvo pokopališče za živali v Sloveniji, se bo to, kot kaže, končno vendarle zgodilo šele letos.

Grobovi bodo trapezne oblike

Pogrebno podjetje Maribor je januarja pridobilo gradbeno dovoljenje za gradnjo pokopališča za živali z ureditvijo okolja, o čemer je direktorica omenjenega podjetja Lidija Pliberšek z veseljem povedala: «Idejno zasnovo za to pokopališče v obliki koncentričnih krogov smo povzeli po nürnberškem pokopališču za živali in ga bomo uredili na območju vrtnarije Dobrava. Celotni projekt poti in zasaditve ter ostalo projektno dokumentacijo pa je pripravil Vodnogospodarski biro Maribor, ta čas zbiramo ponudbe izvajalcev. Pokopališče bo obsegalo 268 m² veliko površino na 463 m² velikem, posebej urejenem prostoru. Na zahodni strani zemljišča je gozd z obgozdno cesto, na severu in jugu travniki, na vzhodu tega pokopališča pa so gojitvene grede vrtnarije.»

Pokopališče bosta sestavljala dva kroga, načrtovana drug ob drugem, vzporedno z zahodno mejo parcele. Zunanji obseg severnega kroga bo imel premer 6,80 m, južno bo nekoliko manjši in bo v premeru meril 6,25 m. Znotraj vsakega izmed krogov bodo v treh vrstah koncentrično nameščeni grobovi za živali. Skupna površina obeh krogov bo znašala 374,30 m². Grobovi bodo trapezne oblike, širina trapeza bo večja na zunanjem delu kroga. Glede na velikost živali so predvidene tri vrste grobov: 0,80 krat 0,5 (0,4) m, 1,0 krat 0,60 (0,50) m in 1,20 krat 0,70 (0,60) m.

Slika 14: zemljevid živalskega pokopališča (Vir: Večer)

Posadili bodo drevoredna drevesa

Razdalja med posameznimi grobovi bo merila deset centimetrov, med posameznimi vrstami pa en meter. To bo omogočalo hojo in zadrževanje ob grobovih. Urejene bodo tudi poti na območju tega pokopališča. Navezovale se bodo na že obstoječ dostop in bodo tlakovane. Predvideni sta dve v smereh gibanja obiskovalcev. Prva pot bo povezovala oba kroga, druga bo povezovala oba vhoda in omogočala vhod do stranskega vhoda na poti do severnega kroga. Pliberškova dodaja: »Predvidena je tudi postavitev štirih klopi. Po ena naj bi stala na vsakem koncu povezovalne poti, ena nasproti glavnega vhoda ter ena na severovzhodnem vogalu pokopališča. Predvideno je tudi več tipov zasaditev. Posadili bomo drevoredna drevesa, višje in nižje grmovnice ter posejali travo. Seveda bomo drevesa in grmovnice posadili po zatraitvi pokopališča.« Mnogi Mariborčani, ljubitelji in lastniki malih živali, muc in kužkov, bodo pokopališča, kjer bodo lahko pokopali svoje ljubljence, več kot veseli, saj pogosto tudi v našem uredništvu sprašujejo kdaj bo Maribor pokopališče za živali končno vendarle dobil.

¹⁸ Večer, 5. april 2007

4.8. KOSTNICA

28. 10. 2008 so na pokopališču Dobrava uradno odprli kostnico, ki je zrasla oziroma bila postavljena v letu dni. Prišteva se k rezultatom vladne komisije za prikrita grobišča, ki jo vodi zgodovinar Jože Dežman.

Ostanki po vojni brez sodbe umorjenih, najdeni v sondiranjih in izkopavanju na Pohorju, tisti, ki so v hrabi inštituta za sodno medicino, pa izkopani iz brezna Konfin na Kočevskem, vsi ti bodo našli zadnji dom v mariborski kostnici. Pri izgradnji kostnice so sodelovali Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Mariborska mestna občina in Pogrebno podjetje Maribor. Kostnica je podzemni objekt, dolg dvaindvajset metrov, pet metrov širok in skoraj štiri metre visok.

Slika 15: notranjost kostnice (Foto: D.K.)

Kostnica je zasnovana in opremljena tako, da so v njej možna nadaljnja raziskovanja in pregledi posmrtnih ostankov s strani antropologov¹⁹ in arheologov²⁰.

Po mnenju Jožeta Dežmana bi moral nekaj metrov stran od piramide sprave iz leta 1990, v času Evropske prestolnice kulture na Dobravskem pokopališču zaživeti park miru in sprave.

Slika 16: vhod v kostnico (Foto: D.K.)

¹⁹ Antropologija - veda o človeku kot členu narave

²⁰ Arheologija - veda, ki na osnovi izkopanin proučuje življenje in kulturo starih narodov

4.9. POVOJNI POBOJI

Povojni poboji so izraz za izvensodne pomore vojnih ujetnikov in civilistov neposredno po koncu druge svetovne vojne v Sloveniji. Izraz predstavlja povojne revolucionarne čistke imenovane tudi čiščenja, ki jih je po vzoru sovjetske revolucije, ukazalo tedanje jugoslovansko partijsko vodstvo. Prikrita množična grobišča, ki so rezultat morije, so bila desetletja načrtno in skrbno zamolčana. V veliki večini primerov je šlo za brutalne pokole na samem mestu grobišča. Do sedaj je evidentiranih okoli 600 množičnih grobišč. Razkrivanje, evidentiranje in urejanje prikritih grobišč se je javno pričelo šele po slovenski osamosvojitvi oziroma po koncu enopartijskega režima.

Slika 17: vhod v rov Barbara
(Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Barbara_rov)

5. EKSPERIMENTALNI DEL

Anketiral sem 100 ljudi obeh spolov in različnih starosti (od 9 do 76 let). Zanimalo me je, kako ljudje, glede na starost, gledajo na pokopališče Dobrava. Moja domneva je bila, da bo to pokopališče bolj sprejeto med mladimi, saj so starejši živeli še v času, ko je bilo samo pokopališče na Pobrežju in so le tega preprosto bolj navajeni. Kasneje sem ugotovil, da so si vsi anketiranci precej enotni. Skoraj vsi vidijo pokopališče v pozitivni luči, redki pa so, ki ga ne. Glede na to, da se pokopališče Dobrava v več stvareh razlikuje od pokopališča na Pobrežju, so ga sprejeli z veliko pohvalami na račun urejenosti in same lokacije pokopališča.

5.1. ANALIZA REZULTATOV ANKET

V anketo sem uvrstil 9 vprašanj, ki se nanašajo na vse dejavnike oziroma problematike pokopališča Dobrava. Od tega so pri prvih šestih (2/3) vprašanjih morali odgovore obkrožiti, pri zadnjih treh (1/3) pa sem dal anketirancem možnost, da sami napišejo mnenje, ki se nanaša na vprašanje. Rezultati nekaterih vprašanj so me pozitivno presenetili, pri drugih pa sem takšne rezultate pričakoval.

Rezultate prvega vprašanja (Ali se vam lokacija pokopališča zdi primerna?) sem nekako pričakoval. 82% anketirancev se lokacija zdi primerna, 11% se lokacija ne zdi primerna, 7% pa je vseeno. Pri naslednjem vprašanju (Ali vas bližina odlagališča odpadkov moti?) je 68% anketirancev obkrožilo odgovor DA, 30% odgovor NE, 2% anketirancev pa je vseeno.

Rezultati naslednjega vprašanja (Kakšna se vam zdi ideja obvezne urejenosti grobov z zeleno tratno površino?) so, da se 40% vseh vprašanih ta ideja zdi zelo dobra, 46% se ideja zdi dobra, 8% je ta ideja slaba, 6% je vseeno, nikomur pa se ideja ne zdi zelo slaba. Na naslednje vprašanje (Ali podpirate zamisel živalskega pokopališča?) je 55% anketirancev odgovorilo z DA, 28% z NE, 17% pa je vseeno. Pri petem vprašanju (Katera oblika pokopa vam je ljubša?), bi se 68% ljudi odločilo za žarni pokop, 16% za klasični pokop (s krsto), 16% vprašanih pa je vseeno, kako bi bili pokopani. Pri šestem vprašanju (Kaj vam v/na poslovilnem objektu na pokopališču Dobrava ni všeč?) sem dal na voljo štiri možne odgovore, od katerih je bilo mogoče tri obkrožiti, pri četrtem pa sem dal možnost, da anketiranci sami napišejo, kaj jih moti. Rezultati prvih treh vprašanj so, da 26% ljudi moti tip vežic, 5% ljudi ni všeč poslovilna dvorana, 10% pa moti cel objekt. 11% vseh anketirancev se je vzdržalo odgovora na to vprašanje, medtem ko jih je 48% napisalo svoje mnenja. Veliki večini se zdi sam objekt vreden, nekatere pa moti:

- premajhna poslovilna dvorana
- sedeži v poslovilni dvorani
- premalo klopi pred vežicami
- ni zasebnosti ne za svojce, ne za uslužbenca.

Pri sedmem vprašanju (Kakšni so vaši pogledi na odprtje kostnice za žrtve povojnih pobojev?) so anketiranci imeli možnost izraziti svoje lastno prepričanje glede odprtja. Tisti, ki so bili za odprtje (teh je 55%) so največkrat zapisali:

- kostnica bi se morala odpreti tudi za javnost
- na tak način se lahko spomnimo na žrtve
- primerno je, da se kosti hranijo v skupnem grobišču
- zdi se mi bolje, kot da bi jih kar nekje pustili
- naj bodo v opomin prihodnjim rodovom.

Pri anketirancih, ki so bili proti odprtju kostnice (31%) sem največkrat zasledil odgovore:

- to je samo doživljanje žalosti za sorodnike pokojnih
- obeležje bi postavili tam, kjer so bili poboji
- nepotreben strošek države.

Preostalim 14% anketirancem odprtje kostnice ne pomeni nič oziroma jim je vseeno.

Na naslednje, osmo vprašanje (V čem se vam dobravsko pokopališče zdi boljše/slabše od pobreškega pokopališča?), je 61% anketirancev odgovorilo, da se jim pokopališče na Dobravi zdi boljše od pokopališča na Pobrežju. Največkrat so zapisali:

- odmaknjeno je od mesta, v bolj naravnem okolju
- travnata površina na vseh grobovih
- večje možnosti parkiranja
- lepša lokacija
- v smislu videza je bolj enotno in urejeno

22% anketirancev, ki se jim pokopališče na Dobravi zdi slabše kot pokopališče na Pobrežju, je zapisalo:

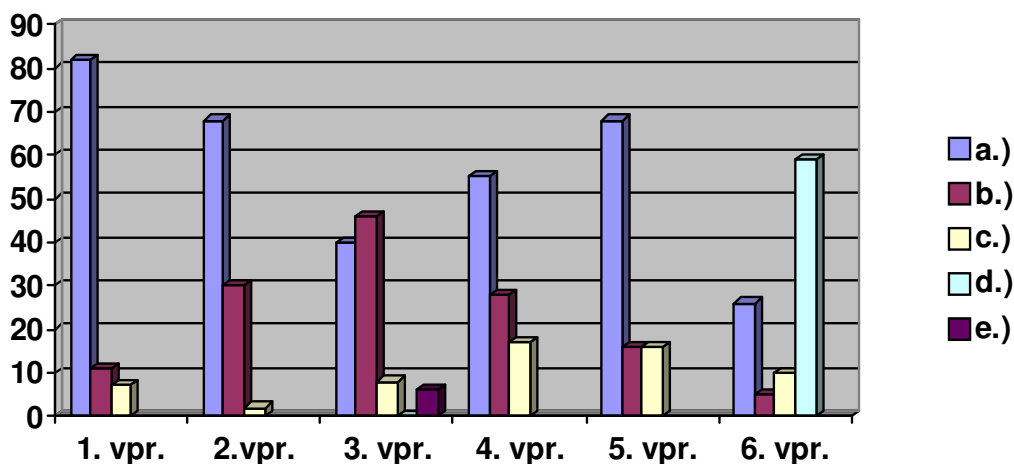
- pokopališče na Pobrežju je bolj osebno
- manj je »toplo«
- problemi so okrog vzdrževanja grobov in zalivanja grobnih površin
- bližina odlagališča odpadkov
- neprimerna poslovilna dvorana.

17% meni, da se pokopališči ne razlikujeta veliko oziroma da sta obe pokopališči vredni ugleda.

Pri zadnjem, devetem vprašanju (Kako bi se po vašem mnenju dobravsko pokopališče še lahko razvilo?), si je večina anketirancev bila dokaj enotna. 61% vseh vprašanih je dalo zelo različne odgovore. Najpogosteje so zapisali:

- postavitve žarnega zidu (toda lepši videz kot na Pobrežju)
- v bližini pokopališča okrepčevalnica s hrano/ gostilna za sedmine/ majhen lokal
- ureditev gozdnega dela pokopališča
- dohodne poti naj bodo v prihodnosti tlakovane in ne posute s peskom, saj bi se lahko v snežnih razmerah očistile
- ustrezna arhitekturna in hortikultura ureditev
- ureditev velike zelenice z majhnimi ploščami v tleh, brez stoječih spomenikov (tako kot v ZDA).

Redki so tisti, ki menijo, da se pokopališče na Dobravi nikakor ne mora razviti (3%) ali da ni potrebe, da bi se še naprej razvijalo (11%) oz. na to vprašanje preprosto sploh niso odgovorili (25%).

Slika 18: graf rezultatov anketnih vprašanj

5.2. INTERVJU Z VODJO POKOPALIŠČA DOBRAVA TOMAŽEM MURŠAKOM

1. Ali razmišljate, da bi se, tako kot se enotno strižejo ciprese, uvedla enotna košnja?

Praksa enotne košnje grobnih polj je bila v preteklosti ustaljena, a jo je Mestni svet Mestne občine Maribor preklical, saj so nekateri jemali to kot "monopolizem upravljavca pokopališča" in da bi bilo veliko bolje, če bi imel vsak možnost poskrbeti za svoj grob. Rezultat takšnega razmišljanja je slika današnjega (spremenjenega) pokopališča in veliko iz takšnega ali drugačnega razloga zanemarjenih grobov.

Moje osebno mnenje je, da bi slehernega najemnika groba na pokopališču Dobrava veliko manj stala košnja grobnega mesta, ki bi bila del najemnine, kot pa samostojna oskrba. Menim, da bi bilo pametno ob tem zajeti zalivanje grobnih mest v času poletne pripeke, ki uničuje travno rušo. Žal je tako, da pri teh odločitvah veliko preveliko vlogo igra tudi politika...

2. Kako gledate na to, da so mere spomenikov določene po odloku?

Zaradi želje po enotnem izgledu pokopališča je predpisana mera nagrobnikov ena od določb v Odloku o pokopališkem redu na pokopališču Dobrava. Stvar osebne percepcije je, če se posameznik želi izkazati z velikostjo nagrobnika, a moje mnenje je, da takšni nagrobniki vsekakor ne sodijo na pokopališče Dobrava, ki je bilo in vedno bolj stremi k ideji "naravnega pokopališča".

3. Ali morda razmišljate o izgradnji žarnega zidu tudi na pokopališču Dobrava?

V prvotni zasnovi pokopališča je bila tudi predviden žarni zid, a so ga zaradi velikega interesa občanov zgradili na pokopališču Pobrežje.

4. Kako daleč je še do ureditve gozdnega dela pokopališča?

Ideja je rojena in ima vedno več zagovornikov. Seveda ima takšno pokopališče kljub vsej svoji skromnosti in izvirnosti kar nekaj pomanjkljivosti. Gre za sestavo in poraščenost gozda, predvsem pa koreninskega sistema dreves, ki bo močno otežil izkopavanja na tem delu. Izvedba pa je v dolgoročnem planu.

5. Ali bo kostnica kdaj odprta za javnost?

Kostnica (upam vsaj) nikoli ne bo odprta za javnost, saj gre konec koncev za posmrtno ostanke ljudi in že iz pietetnih razlogov bi bilo skrajno neprimerno iz tega delati ekskurzije in ogleda.

6. Na pokopališču Pobrežje so bile nameščene varnostne kamere. Ali lahko pričakujemo, da jih bodo namestili tudi na pokopališču Dobrava?

Najverjetneje bodo nameščene v tem ali naslednjem letu, saj to za naše podjetje predstavlja kar velik finančni zalogaj.

7. Pred kratkim so na pokopališču Dobrava končali dela pri postavitvi tretje kremacijske peči. Ali je pričakovati, da bi v prihodnosti postavili tudi kremacijsko peč za živali?

Krematorij za male živali je že bila ideja, ki smo jo poskušali realizirati, a je žal zaradi nerazumljive zakonodaje propadla. Umrle živali so namreč tretirane kot kadaver oziroma bolje rečeno odpadki in tako bi tudi kremacijska peč za upepeljevanje malih živali podlegla strogim normam sežigalnice odpadkov. To pa zadevo tako podraži, da je praktično neizvedljiva. Za informacijo: niti Mestna občina Maribor, niti skupnost občin pokrajine zaradi velikega finančnega zalogaja ni uspela realizirati izgradnje regionalne sežigalnice odpadkov, ki bi še kako rešila mariborski, pa tudi regijski problem odpadkov.

6. ZAKLJUČEK

Ko sem se bližal zaključku svoje raziskave, sem začel ugotavljati, da pokopališče na Dobravi čaka svetla prihodnost. Kljub temu, da ga ljudje na začetku niso najbolje sprejeli, so se skozi leta njihova mnenja precej spremenila. Čeprav so ankete pokazale, da imajo nekateri ljudje še vedno nekaj zadržkov do pokopališča, se velika večina ljudi strinja, da se je v teh 25 letih obstoja pokopališče razvilo in utrdilo v tej meri, da se mu v prihodnosti ni treba bati slabih kritik na račun urejenosti in enotnega izgleda grobov (travnata površina).

Sprva sem mislil, da ljudi moti tudi lokacija pokopališča, ki je v bližini odlagališča odpadkov. Toda rezultati anket so pokazali ravno nasprotno. Ljudem lokacija zelo odgovarja, saj (kot so sami zapisali) jim je ravno oddaljenost od mesta najbolj všeč.

Postavitve kostnice za žrtve poveljnih pobojev sicer nekateri ne vidijo v pozitivni luči, toda tudi poslovilni objekt se je v začetku soočal z enakimi negativizmi, ki so se sčasoma spremenili v pozitivna mnenja, kar se lahko pričakuje tudi za kostnico.

Tudi živalsko pokopališče so zvečine lepo sprejeli, kar je še en dokaz, da se pokopališče na Dobravi razvija v pozitivni smeri.

S temi dejstvi sem dokazal, da se dana hipoteza lahko kaj kmalu uresniči, čeprav jih čaka še precej dela, saj si veliko ljudi želi nekatere spremembe in novosti, ki na pokopališču Dobrava še niso bile realizirane. Upam in verjamem, da se bodo tudi te stvari sčasoma uredile.

Tako sem zaključil svojo raziskavo in trdim lahko, da bo čez čas pokopališče na Dobravi zasedlo podobno mesto v mnenjih in srcih ljudi kot pokopališče Pobrežje.

7. KAZALO SLIK

Slika 1: villa rustica (Vir: http://maribor.uni-mb.si/prospekt_pohorje/slovensko/vznozje.htm)	6
Slika 2: pokopališki svetilnik (Foto: D.K.)	7
Slika 3: nagrobni spomeniki, ki jih najdemo na zunanji steni Stolnice (Foto: D.K.)	7
Slika 4: stadion Ljudski vrt (Foto: D.K.)	8
Slika 5: družinski grobovi (Foto: D.K.)	12
Slika 6: enojni grobovi (Foto: D.K.)	13
Slika 7: žarni grobovi (Foto: D.K.)	13
Slika 8: poslovilni objekt (Foto: D.K.)	14
Slika 9: poslovilna dvorana (Foto: D.K.)	14
Slika 10: anonimni del (Foto: D.K.)	15
Slika 11: muslimanski del (Foto: D.K.)	15
Slika 12: kremacijske peči (Foto: D.K.)	17
Slika 13: živalsko pokopališče (Foto: D.K.)	20
Slika 14: zemljevid živalskega pokopališča (Vir: Večer)	21
Slika 15: notranjost kostnice (Foto: D.K.)	22
Slika 16: vhod v kostnico (Foto: D.K.)	22
Slika 17: vhod v rov Barbara (vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Barbara_rov)	23
Slika 18: graf rezultatov anketnih vprašanj	25

8. LITERATURA IN VIRI

- Edvard in Marjana Glaser in drugi: Mariborska pokopališča: V mozaiku časa in evropske kulture, Založba Pivec, 2009
- Zloženka Pogrebnega podjetja Maribor d.d.: Ni me več, vendar vseeno ostajam z vami: Ob izgubi hišnega ljubljence
- Časopisni članek: Mariborski utrip, 02. 10. 2009, Pobreško pokopališče mednarodno priznано
- Časopisni članek: Večer, 05. 04. 2007, Pokopališče za živali v obliki koncentričnih krogov
- Pogrebno podjetje Maribor d.d., 16. 11. 1998, Pravilnik o ravnanju v upepeljevalnici
- Podzemni kataster pokopališča Dobrava

INTERNET:

- <http://www.pp-mb.si/vsebina.asp?str=39&lang=sl>
- <http://www.pp-mb.si/vsebina.asp?str=14&lang=sl>
- <http://www.demokracija.si/index.php?sekcija=clanki&clanek=9126>
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Josef_%C5%A0im%C4%8Dik
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Povojni_izvensodni_poboji_v_Sloveniji
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Barbara_rov
- <http://www.youtube.com/user/Veceronline#p/search/0/93U2DbF-MrM>
- <http://www.dobrojutro.net/novice/slovenija/115391>

USTNI VIR:

Anica Florjanovič, 16. 01. 2010

Tomaž Muršak, 29. 01. 2010

9. PRILOGE

- ANKETA

ANKETA

Spoštovani! Na šoli delamo raziskovalno nalogo na temo dobravskega pokopališča. Prosimo vas, da si vzamete nekaj minut in rešite anketo, saj bi nam s tem zelo pomagali.

Hvala za sodelovanje!

Spol: M Ž

Starost: _____

1. Ali se vam lokacija pokopališča zdi primerna?

- a) Da
- b) Ne
- c) Vseeno

2. Ali vas bližina odlagališča odpadkov moti?

- a) Da
- b) Ne
- c) Vseeno

3. Kakšna se vam zdi ideja obvezne urejenosti grobov z zeleno tratno površino?

- a) Zelo dobra
- b) Dobra
- c) Slaba
- d) Zelo slaba
- e) Vseeno

4. Ali podpirate zamisel živalskega pokopališča?

- a) Da
- b) Ne
- c) Vseeno

5. Katera oblika pokopa vam je ljubša?

- a) Žarna
- b) Klasična (krsta)
- c) Vseeno

6. Kaj vam v/na poslovilnem objektu na pokopališču Dobrava ni všeč?

- a) Tip vežic
- b) Poslovilna dvorana
- c) Celoten objekt
- d) _____

7. Kakšni so vaši pogledi na odprtje kostnice za žrtve povojnih pobojev?

8. V čem se vam dobravsko pokopališče zdi boljše/slabše od pobreškega pokopališča?

9. Kako bi se po vašem mnenju dobravsko pokopališče v prihodnosti še lahko razvilo?
